

Een Paar Apart

Herinneringen aan Indonesië

Een Paar Apart

Herinneringen aan Indonesië
1986 - 1995

Marleen Devondel

Auteur: Marleen Devondel
Coverdesign: Brave New Books
ISBN: 9789465381930
© <marleen devondel>

Voor Roger

*He was a man, take him for all in all,
I shall not look upon his like again.*

— William Shakespeare, *Hamlet*

Dank aan Johan en Imelda, mijn eerste lezers.

Inhoudstafel

Voorwoord	9
DEEL 1: DROMEN.....	13
Naar Indonesië.....	15
Een klein Rogerke.....	19
Twee Projecten	24
Voor het eerst alleen	28
Aan Zee.....	32
Telefoneren	36
Ons huis — thuis	44
De katten.....	51
C'est triste Orly	56
Trouwen?	65
Zwanger zwemmen.....	71
Een zoon!.....	73
Rama & Sita	84
De première.....	87
Iskander	90
Borderline	94
Thuiskomst.....	98
Terug alleen.....	103
Vorbereiden vertrek.....	106
We zijn ermee weg!	110
DEEL 2: ONTWAKEN	115
WELCOME TO JAKARTA.....	117
Aankomst.....	119

Nyonya Marleen.....	123
Bule en belum	128
Jalan Sumenep	132
Zondag in Kartika Plaza.....	136
Dagje Lumajang.....	140
Shopping	144
Een paar apart	148
Vrieskou	152
Sint Job	167
BARSTEN.....	177
Onder stroom.....	179
Singapore.....	183
Anak Krakatau	187
Rijk of arm?.....	204
Verbannen.....	208
Trading	217
Stenenkruis.....	223
KEERPUNT... ..	227
Twee huizen	229
Verhuis.....	233
Geen meisje meer	237
Tussen twee werelden	241
Twijfels	253
Bijna crash.....	257
“Ik ben verliefd.”	260
Indringer in huis.....	263
Liegen.....	266
Niet over het hek kijken	269
Ménage à trois	272

De poort.....	277
Weg uit Jakarta.....	281
DEEL 3: LOSLATEN	287
Terug in het veilige nest.....	289
Ik blijf hier	293
Masjoefel in Wommelgem	296
Rust en onrust	299
Roger komt terug	307
Uit de doos	318
Marketing bij EDS	324
Twijfel en onzekerheid	328
Virus.....	334
Ik verdrink	346
(Wan)hoop.....	355
Alleen verder.....	359
Twee vrouwen.....	366
Indonesië en Egypte.....	374
De genadeslag.....	378
Su-Yin	383
Costa del Drache	387
De draad opnemen	391
Life goes on	394
Terug van weggeweest	404
Epiloog.....	407
Nawoord	409
Overzicht brieven, faxen en dagboekfragmenten:	410

Voorwoord

"Mais, quand d'un passé ancien rien ne subsiste, après la mort des êtres, après la destruction des choses, seules, plus frêles mais plus vivaces, plus immatérielles, plus persistantes, plus fidèles, l'odeur et la saveur restent encore longtemps, comme des âmes, à se rappeler, à attendre, à espérer, sur la ruine de tout le reste, à porter sans fléchir, sur leur gouttelette presque impalpable, l'édifice immense du souvenir."

— Marcel Proust, *À la recherche du temps perdu*

Dit verhaal ontstond in een periode waarin schijnbaar alles vorm kreeg en tegelijk uiteenviel. Moederschap, liefde, verlies en afstand liepen door elkaar heen, zonder zich te laten ordenen.

Herinneringen veranderen met de tijd. Betekenis verschuift. Dit verhaal is geen chronologische opsomming van gebeurtenissen, maar een weergave van hoe ze mij hebben geraakt en hoe ik ze, door de jaren heen, telkens opnieuw heb beleefd.

Wat ik heb opgeschreven, is mijn waarheid — zo eerlijk en oprecht mogelijk, mee gedragen door de vele brieven die Roger vanuit Indonesië naar mij schreef.

In het schrijven van dit boek werd zichtbaar wie ik was, en wie ik ben geworden.

Januari 2026

Nota van de auteur:

De opgenomen brieven, faxen, memo's en dagboekfragmenten volgen de oorspronkelijke teksten.

Spelfouten en kleine stijlverschillen zijn bewust behouden; ze horen bij de tijd waarin deze teksten zijn geschreven.

DEEL 1: DROMEN

Naar Indonesië

“Slutteke, word wakker...”

“Word wakker... Ik ga naar Indonesië! Ik ga voor de European University een filiaal oprichten in Jakarta!”

Begin januari 1986 schudt Roger me midden in de nacht wakker. Een walm van alcohol slaat me tegemoet.

“Gij zijt weer goed op zwier geweest.”

Slaapdronken trek ik hem het bed in.

“Vertel me alles straks maar. Kom nog wat slapen. Het is bijna ochtend — ik hoor de vogeltjes al fluiten...”

Maar de gedachte sijpelt langzaam door in mijn slaperige brein: avontuur.

We gaan op avontuur.

Nieberding, de directeur van de European University waar Roger nu werkt, heeft hem gisteren eindelijk bevestigd dat hij het Indonesië-project zal sponsoren. Dat is Roger gaan vieren. Bij het drinken van vele bollekes¹ smeedde hij nachtelijke plannen voor de nieuwe school in Jakarta.

Ik kan Indonesië niet eens aanduiden op de verkleurde wereldbol die Roger ooit op de rommelmarkt op de kop tikte. Het enige wat ik met dat land associeer, is het eiland Java uit *Max Havelaar* van Multatuli, verplichte lectuur op de middelbare school. Het verhaal van Saidjah en Adinda lasen we luidop in de klas. Indonesië roept bij mij beelden op van rijstterrassen, palmbomen en buffels met glanzende, bruine kinderen op hun rug. Maar eigenlijk weet ik verder niets van dat land. Helemaal niets.

Ik ben opgegroeid in een conservatief katholiek gezin waar men liefst binnen de lijntjes kleurde. Bij ons thuis wist je wanneer je moest zwijgen. Er werd veel toegedekt. Na een crisis ging het leven weer netjes verder, alsof er niets was gebeurd.

¹ *Bolleke*: Antwerps dialect voor het karakteristieke bolvormige glas en bij uitbreiding het amberbier van De Koninck.

Ik wil niet zo'n leven. Ik verlang naar eerlijkheid, confrontatie, ontdekking — naar wat zich achter de horizon bevindt.

Roger is een avonturier — mijn avonturier — iemand die zich niet laat opsluiten in een leven van huisje-boompje-beestje. Ik ben verliefd op zijn wilde plannen.

Toen ik Roger ontmoette aan de VUB, ging er een venster open naar een andere wereld. Hij gaf mij het gevoel dat ik toestemming had om verder te gaan dan wat mij geleerd was. Hij was mijn *Amérique à moi*, zoals Brel zong.

Zijn levensverhaal was even onrustig als hijzelf: een jeugd zonder vader, een moeder met een kleurrijk liefdesleven, telkens nieuwe mannen, telkens nieuwe werelden. Een zoo, exotische reizen, bijzondere vrienden, opwindende anekdotes — alles wat bij mij ontbrak, leek zijn leven te vullen.

Na zijn studies hield hij zich vooral bezig met alternatieve projecten. Eerst werd hij journalist bij de nieuwe krant *De Morgen* in Gent. Daarna manager van een Vlaamse rockgroep, Heartbreak². Twee jaar lang maakten zij Vlaamse parochiezalen onveilig. Er werd zelfs een LP opgenomen, maar de echte doorbraak bleef uit. Uiteindelijk moest Roger een 'echte' job zoeken.

Zo belandde hij bij de European University in Antwerpen, een privé-instelling waar hij nu marketing doceert. Er studeren heel wat buitenlandse studenten. Een groot deel komt uit Indonesië en volgt hier een MBA-opleiding. Zo is stilaan het plan gerijpt om naar Jakarta te trekken en te onderzoeken of er daar ook een markt is voor een lokaal instituut.

Ik zit rechteop tussen de verkreukelde lakens. De boodschap dringt langzaam in haar volle omvang tot me door. Roger blijft enthousiast doorratelen — zijn blijdschap werkt aanstekelijk.

Joepie.

Een nieuw avontuur kan beginnen.

² De leadzanger van Heartbreak was Jean Vijdts later bekend als Jean Bosco Safari.

"Laat mij maar dwalen door de straten..."

Dagboek – Deurne, 1 januari 1986

We zijn een rustig nieuw jaar begonnen.

Gisteren hebben we voor elkaar gekookt en rond 1 uur zijn we naar de “Old Time” gereden waar Wim en Lizette zaten. Die waren blij dat we langs kwamen want ze zaten daar maar eenzaam.

Ik lag al voor 5 uur in bed.

Sinds Roger vorige vrijdag om 13.30u is thuisgekomen (heel de nacht en morgen in ‘t stad gezeten), is hij veel gekalmeerd. Maar voor hoe lang?!

We zijn aan ‘t proberen om te zwangeren! Fantastisch! De Sikkel³ zal toch niet lang meer bestaan volgens mij, dus waarom niet...

Ik hoop dat ik in 1986 een gezonde baby zal krijgen en dat Roger in Indonesië fantastische zaken zal doen zodat we rijk worden.

³ De Sikkel was een educatieve uitgeverij (gevestigd in Malle) waar ik toen werkte.

Een klein Rogerke

Ik laat me zachtjes uit bed glijden. Roger ligt diep onder het donsdeken; alleen zijn donkere krullen zijn zichtbaar.

Buiten begint het te schemeren. Ik hoor de wielen van de eerste tram in de verte over de rails knarsen, grijp mijn kamerjas en sluip de kamer uit.

“Kom, poezen.”

Masjoefel en Jenoffel springen slaapdronken mee van het bed en drementelen de trap af naar de keuken. Zij zijn best tevreden dat de dag zo vroeg begint — dan krijgen ze aandacht en eten.

Ik ril in mijn dunne slaapkleed. In de eetkamer draai ik de gasstoof hoger en schuif mijn stoel dichterbij om sneller op te warmen. Het is de enige verwarming in huis; alleen in de badkamer beneden staat er een klein elektrisch vuurtje. Jenoffel wrijft zich tegen mijn benen en installeert zich spinnend mee voor de dansende vlammen.

Het is midden januari en de daken liggen wit bevroren. Ik streek gedachteloos over de rug van de poes en luister of ik enig geluid hoor van boven. Het blijft stil. Roger is weer laat opgebleven vannacht. Ik hoorde hem tot diep in de nacht ijsberen en praten — dat is een gewoonte: hij praat terwijl hij denkt. Het gaat steeds gepaard met veel sigaretten en drank. Het project in Indonesië heeft nu al zijn aandacht. ‘s Nachts kringelde de sigarettenrook tot boven in de slaapkamer en hoorde ik het geklingel van flessen en glazen. Rond drie uur kwam hij in bed gestommeld.

Als ik wat ben opgewarmd, maak ik in de keuken een tas oploskoffie klaar en zet me aan de ronde eettafel. Uit mijn handtas vis ik een zakje van de apotheek met daarin een zwangerschapstest die ik gisteren heb gekocht. Mijn hart klopt in mijn keel. Zou het? Zou het echt kunnen?

Ik frutsel zenuwachtig de bijsluiters uit het doosje en begin te lezen. Omdat ik gespannen ben, moet ik elke zin twee keer herlezen vooraleer de betekenis volledig tot me doordringt. Ik heb maar één test, dus het moet van de eerste keer goed zijn. Zou het kunnen?

Ik verlang al even naar een kind. Ik wil een klein "Rogerke". Ik ben zevenentwintig en mijn biologische klok tikt. De meeste vriendinnen zitten al volop in de kindjes. "Na een relatie van bijna tien jaar zijn wij er toch ook klaar voor?!", zeur ik bij Roger. Elke maand ben ik teleurgesteld als ik mijn maandstonen krijg. "Ik draag je kind weer niet onder mijn hart..." murmel ik dan in Rogers oor. Die grinnikt.

Roger is maar langzaam gegroeid in het idee van een kind, want hij vindt dat hij zich dan te veel bindt. "Dat kind tot daaraan toe, maar die moeder!" zegt hij dan gespeeld ongerust. "Ik heb nu al zoveel last van die bol aan mijn been..." Hij stapt van me weg en slaapt met zijn rechterbeen als een gevangene met een bol aan een ketting. "Gij zijt de bol aan mijn been."

Hij zegt het als grap, maar ergens meent hij het ook. Hij voelt zich beperkt door zijn liefde voor mij. Als er dan ook nog een kind bijkomt...

Maar hij is ook wel gevoelig voor mijn verlangen. "Als een vrouw geen kind krijgt, dan is het als een vlinder die nooit zou vliegen," geeft hij toe. Hij maakt goede voornemens om minder te drinken en te roken en vanaf december '85 proberen we voor een kind. "Ik wil de kwaliteit van mijn zaad opdrijven, hé! Mijn nageslacht moet met de beste genen beginnen..." oreert hij vol overtuiging.

In januari worden zijn plannen om in Indonesië een privéschool te beginnen steeds concreter.

Als mijn zwangerschap en zijn project samenvallen, is dat wel heel slechte timing.

Maar nu eerst even testen, want misschien is het vals alarm.

Ik ga beneden naar het toilet en plas op het teststripje. Nu moet ik een paar minuten wachten op het resultaat. Het is koud in de badkamer; ik loop snel naar boven en nestel me terug voor de stoof. Een paar minuten duren lang.

Masjoefel wil door het raam naar buiten. Ik open en sluit het venster. Er hangt vries in de lucht. Buiten hoor ik steeds meer auto's rijden en stemmen van burens die elkaar goedemorgen toeroepen. De kat krabt aan het raam. Ze wil terug binnen.

Ik durf nog niet te kijken naar het testresultaat. Wat als het niet duidelijk is? Het is toch niet voor niets dat mijn borsten de laatste week zo gespannen zijn. Dat kan toch geen toeval zijn?

Als de test mislukt of niet duidelijk is, moet ik een nieuwe kopen in de apotheek. Ik vond het al eng om zo'n test te vragen, alsof ik iets over mezelf vertelde dat nog niemand — zelfs ikzelf — wist.

Nu kan ik echt niet meer wachten. Ik wil het weten.

Ik neem de test plechtig op, kijk naar het testvakje en zie duidelijk dat de kleur is veranderd. Is het echt? Ben ik echt zwanger? Ik kijk nog even naar de tekening op de bijsluiters. Het klopt: een verkleuring betekent zwanger.

Hoera! ... Of is het eerder: help...!

Heftige gevoelens overspoelen me: ik ben blij maar ook verward.

Juichend fluister ik:

“Ik krijg een kind! Ik krijg een klein Rogerke! Een klein Rogerke!”

Ik luister opnieuw of ik boven iets hoor. Is Roger wakker geworden?

Neen. Het is oorverdovend stil in huis.

Ik ben zwanger!

Dagboek – Deurne, 28 januari 1986

Het is juist 6 uur geweest.

Ik heb een zwangerschapstest gedaan en ik vermoed dat ik inderdaad zwanger ben. (De kleur is veranderd – Predicolor).

Ik kan het mij amper realiseren...

Morgennacht (12 uur) zal ik het aan Roger zeggen (verjaardagscado).

Zal hij echt blij zijn?

't Zal voor september zijn. Een maagd! Ik vraag mij nu al af of het een meisje of een jongen zal zijn.

Roger ligt boven. Hij slaapt niet denk ik. Zou hij iets vermoeden? Mijn borsten zijn al goed gezwollen.

De katten zijn getuige geweest van de test. Ze zitten hier met mij op tafel. De Noffel is zwaar geïntrigeerd door een kaarsvlam.

Ik hoop dat de medicamenten die ik voor de griep moest nemen geen kwaad kunnen.

IK BEN ZWANGER!

Ik krijg een kindje van Roger!

Een klein Rogerke!

Twee Projecten

“Wat is dat?”

Roger houdt de kleine kindersokjes tussen duim en wijsvinger omhoog. Zijn gezicht verandert langzaam.

“Oh, da’s straf... Gefeliciteerd... Het is dan toch gelukt...”

Hij gaat zitten. Het blijft stil. Veel te stil.

“Hier heb ik nog een ander cadeautje,” zeg ik snel, en geef hem het boek *Orde uit Chaos* van Ilya Prigogine.

“Oh, da’s tof! Je weet dat ik dat graag wil lezen. Bedankt!”

Hij trekt me tegen zich aan, kust me op mijn haren, maar zegt verder niets.

Geen vragen. Geen verrassing. Geen enthousiasme.

Het nieuws valt op een koude steen.

Mijn vreugde zinkt weg.

Hij wilde dit toch ook?

Ik begrijp het niet.

Nog geen maand geleden hadden we bewust een rustig oudjaar gevierd. We hadden samen besloten dat we ouders wilden worden. Roger was eindelijk mee. Het voelde alsof we samen dezelfde toekomst zagen.

Helaas lopen onze levens voor een groot stuk naast elkaar.

Ik werk ondertussen ruim een jaar bij De Sikkels in Malle. Dat brengt een vast ritme: vroeg opstaan, lange werkdagen, ‘s avonds moe. Een leven overdag.

Roger werkt bij de European University maar is ook nog manager van Trio Déjà Nero, een opvolger van Heartbreak. Dus leeft hij ook nog veel ‘s nachts. Cafés, muziek, vrienden.

Een paar weken voor mijn zwangerschapstest was ik compleet door het lint gegaan toen hij op een zaterdagmiddag verdwaasd binnenstroomde.

“Waar heb jij gezeten?! Ik was kei-ongerust! Ik heb zelfs naar de politie gebeld.”

Hij stond daar met schrammen op zijn handen en een bloedkorst op zijn voorhoofd.

“De poorten op de kade waren dicht en ik kon niet van de parking. Ik ben van zo’n poort gevallen toen ik erover probeerde te klimmen. Dan ben ik maar in de auto blijven slapen...”

“Waarom heb je dan niet gebeld?!”

“Ik zal je in het vervolg bellen. Ik beloof het.”

Maar we wisten allebei dat dit een belofte was die hij niet zou houden.

En toch wilde ik een kind van hem, een zoon.

Ik had ergens gelezen dat gedroogde abrikozen de kans op een jongen zouden vergroten, dus propte ik me ermee vol. Ik wilde een jongen. Ik wilde een Rogerke.

Na mijn aankondiging zie ik hem bijna niet. Hij ontwijkt me. Elke avond repeteert hij voor een optreden met de fanfare, blijft hangen met vrienden en komt thuis wanneer ik al slaap.

Zijn stilte doet pijn.

En toch blijf ik ook gelukkig: ik draag een kind.

De dag na zijn optreden nodigt hij Lizette en Wim uit voor een etentje.

“Hallo schoonheid! Dag Wim. Kom binnen!”

Lizette komt enthousiast binnen. Wim heeft een fles champagne in de hand. Ze verwachten duidelijk goed nieuws. Die fles heb ik jaren bijgehouden als souvenir. Ik schreef de datum op het etiket en weet zo precies welke dag de aankondiging was: 8 februari 1986.

“We zijn in verwachting,” valt Roger meteen met de deur in huis. Deze keer klinkt hij trots. Blij zelfs.

Eindelijk. Ik adem diep uit.

“Oooh, ik heb het gezegd, hè Wim! Zie je wel! Gefeliciteerd, mannekes! Geweldig nieuws! Ik word bomma!” roept Lizette.

Wim ontkurkt de fles.

“En er is meer,” zegt Roger. “Ik ga proberen om in Indonesië een tak van de European University op te richten.”

“Zo hebben jullie elk een eigen project,” lacht Wim nadat Roger meer uitleg heeft gegeven.

Er wordt gedronken, gepraat en gedroomd.

Mijn bevalling is voorzien voor midden september. Roger vertrekt in april naar Jakarta. De timing is lastig.

“Het zal niet gemakkelijk zijn, maar het zal wel lukken,” zegt Roger. “We slaan ons er wel door.”

“En wij zijn er om te helpen, hè!” zegt Lizette.

Tegen het einde van de avond gelooft iedereen rotsvast dat beide projecten zullen slagen.

Ik zit met een glas water in de hand en zie hoe mijn toekomst langzaam openwaait.

Op donderdag 10 april vertrekt Roger met collega Rigo Meylemans naar Indonesië.

Ik ween en ween en ween.

Het elkaar missen is begonnen.

Aankondiging zwangerschap met Lizette en Wim

Voor het eerst alleen

Roger is vertrokken. In een vliegtuig van Garuda Indonesia is hij opgestegen tot hoog boven de wolken, en ergens heel ver weg, in een land waar hij niets en niemand kent, uitgestapt op Indonesische bodem.

Ik voel een gat in mij.

De stilte, het lege huis, geen Roger meer om rekening mee te houden maar alleen mezelf, het overvalt me. Ik weet er geen raad mee. Als een automaat probeer ik me te laten drijven op het gewone dagelijkse ritme.

“Komaan Marleen, opstaan! Tanden poetsen, aankleden, ontbijten...”

Gelukkig is er mijn job bij de uitgeverij; ik móét opstaan. ‘s Morgens stap ik in het busje met vijf of zes vrouwelijke collega’s en ‘s avonds word ik terug afgezet om de hoek van mijn huis. Artikels schrijven voor de maandelijkse schooltijdschriften, de jeugdboekjes nalezen, naar de drukker gaan om de proefdrukken te checken, onderzoeken hoe we reclame (“propaganda!”, zegt mijn baas”) kunnen maken in de scholen... het zijn automatische handelingen.

Ondertussen groeit mijn buik. Ik voel het wonder van het nieuwe leven dat in mij ontstaat maar zonder partner om het mee te delen. Ik rol me over en weer in het grote bed, waar ik Rogers lichaam naast me mis. Ik smeer olie op mijn buik tegen mogelijke striemen en spreek tegen het nog onzichtbare kind.

“Ik ben er voor jou. Wij zijn samen. Ik laat je nooit alleen...”

De twee katten kijken toe. Ik begraaf mijn gezicht in hun warme pels en snuif de geur op. De oudste kat, Masjoefel, likt de tranen van mijn gezicht.

Het is mijn eerste zwangerschap en alles is onbekend en nieuw. Ik volg nauwlettend het groeien van mijn buik en de spanning in mijn borsten. Elke verandering in mijn lichaam wordt afgecheckt in de zwangerschapsboeken die ik van de bibliotheek heb geleend. Normaal zou ik alle informatie uitgebreid met Roger delen en bespreken, maar dat kan dus niet. Hij is ver weg en onbereikbaar.

Ik schrijf bijna elke dag een brief maar weet niet of die wel toekomt. Na weken wachten valt er eindelijk een envelop in de bus met vreemde postzegels: Roger voelt zich ook eenzaam, hij kan nergens zijn gevoelens kwijt. Hij mist mij en hij mist het samen zwanger zijn van “onze Lewie”. (Hij noemt ons toekomstige kindje “onze Lewie”.)

Dan heb ik meer geluk: ik kan wel delen met de familie en de vriendinnen. De vriendinnen stellen me gerust: “Het valt allemaal wel mee...” Ik stel mezelf ook gerust: miljoenen vrouwen hebben het voor mij gedaan, dus ik kan dat toch ook! Maar de onzekerheid knaagt. De horrorverhalen die iedereen gretig met mij deelt over misgelopen zwangerschappen en bevallingen helpen niet.

Ook mijn schoonmoeder geniet ervan om het verhaal van haar eigen eenzame zwangerschap en het bloedbad van haar bevalling te vertellen — haar echtgenoot overleed onverwachts tijdens haar tweede zwangerschap, hij was 24. “Roger is pas geboren na tien maanden zwangerschap! Ik wilde niet bevallen... Ik wilde sterven... De dag van de bevalling vroor het stenen uit de grond. Dat was eind januari hè... De taxi wou me niet tot de ingang van de Sint-Augustinuskliniek brengen.” Eind januari 1954 was zo’n strenge winter dat de taxichauffeur zich niet verder wilde wagen op de gladde rijweg. Een hoogzwangere Lizette moest zich te voet voorzichtig een weg zoeken naar de ingang van de kliniek. “Roger werd met de ogen open geboren,” vertelt ze, “en de moederkoek was aan mijn baarmoeder gegroeid... Op een bepaald moment hing ik in een hoek van de kamer en keek neer op mijn lichaam en de dokters. Ik voelde me heel vredig. Maar plots hoorde ik de baby krijsen en werd ik terug gezogen naar mijn lichaam...”

Wat een verhaal!

Ik probeer mij sterk te houden maar de tranen komen vanzelf. Dan leg ik mijn hand troostend over de welving van mijn buik. Dat kind mag mijn verdriet en onzekerheid niet voelen.

In het weekend zoek ik de veiligheid van het ouderlijke nest in Rode op. Mijn ouders proberen onhandig om mij een hart onder de riem te steken. “Het komt goed. Roger is vertrokken om een toekomst te bouwen voor jou en jullie kindje. Hij is bezorgd over jullie en komt zeker snel terug.” Ik aanhoor het maar het dringt niet door.

Ik nestel me in de bescherming van mijn oude thuis en voel me weer het kind dat vertroeteld en getroost wordt. Mijn ouders worstelen zelf met het vertrek van Roger en kunnen het moeilijk plaatsen, zij hebben altijd zo voorzichtig en conservatief in het leven gestaan... Maar ja, Roger is een avonturier. Dat bewonderen ze ook wel: dat hij nieuwe dingen probeert en losbreekt uit de dagelijkse sleur. Ze doen hun best om hun eigen bezorgdheid te verbergen en mij zo goed mogelijk op te vangen.

Ik vertel mezelf dat het zwaar is maar dat dit ons project is. Wij bouwen samen een toekomst, in een ver en exotisch land. Een toekomst voor ons en voor ons kind, misschien zelfs voor onze kinderen, want er zullen er zeker nog wel komen.

Eind april 1986 nemen mijn ouders me mee naar de zee, naar een appartement in Middelkerke. "De zeelucht en de afleiding zullen je goed doen." Ik kijk uit naar een week waarin ik gepamperd en verwend zal worden.

In de keuken

Aan Zee

We zijn aan zee, in Middelkerke. Ik draag de hele week een veel te groot, geel trainingspak dat mijn groeiend buikje verdoezelt en laat me vertroetelen door mama en papa.

Het is winderig maar droog, en met een warme jas kunnen we achter een windscherm in de zon zitten. Ik probeer me zoveel mogelijk te ontspannen. Diep vanbinnen grijp ik terug naar de veilige herinneringen aan de zee uit mijn kindertijd.

“De zeelucht zal je goed doen. Hier zit veel gezonde jodium in de lucht. Dat is goed voor jou en voor het kindje,” herhaalt mama elke dag. We zoeken samen schelpen op het strand en ik oefen met haar een paar yoga-posities die ik in de les “yoga voor zwangere vrouwen” heb geleerd. Ik kom langzaam tot rust.

Maar in de ochtend van 26 april 1986 ontploft reactor vier van de kerncentrale in Tsjernobyl, een stad in het huidige Oekraïne. De ontploffing zal de geschiedenis ingaan als de grootste kernramp ooit.

Papa volgt het nieuws over de ramp op de voet. “Het is toch niet gevaarlijk voor ons? Het is zo ver weg...”

Maar er is een radioactieve wolk ontstaan door een brand in de kerncentrale en die is nu op drift in de atmosfeer.

Armand Pien, de weerman op BRT, houdt ons op de hoogte. “Er stond vannacht een zuidwestenwind,” zegt hij. “Dat is goed nieuws, want daardoor is de radioactieve wolk niet over België getrokken.” Voor ons is er geen gevaar. Maar in de nacht van 1 op 2 mei blaast de wind de Tsjernobylwolk alsnog over ons land.

Er is een minieme stijging in radioactiviteit gemeten en het heeft niet geregend, dus er worden geen preventieve maatregelen afgekondigd. Een minister verzekert ons dat er geen gevaar dreigt voor de volksgezondheid.

Intussen is er, zo lijkt het toch, ander en “belangrijker” nieuws: Sandra Kim wint het Eurovisiesongfestival. Dat leidt ons even af van de ramp.

Maar ik blijf ongerust. Dit zal toch geen invloed hebben op mijn zwangerschap? Ik probeer de doemgedachten onder controle te houden, maar het lukt me amper. Ook mijn ouders weten totaal niet in

te schatten wat het gevaar is; zoiets hebben ook zij nog nooit meegemaakt.

De vijand is onzichtbaar. Hij kan ongemerkt toeslaan.

We spoelen de sla minutenlang onder de kraan en drinken geen melk meer, want de koeien hebben radioactief gras gegeten...

Ik kijk door het raam naar de mensen op het strand en probeer een tijdschrift te lezen. Waar is Roger nu en wat doet hij? Is de wolk ook in Indonesië aangekomen? Of is dat toch te ver weg? Gedachten tuimelen door mijn hoofd en ik begin aan een brief.

En dan voel ik iets in mijn buik... als het gewapper van kleine vleugels. Daar is het opnieuw.

Ik leg mijn hand op mijn buik en voel een rimpeling, een kleine golf onder mijn handpalm. Dat is mijn kindje, dat is de eerste beweging die ik voel.

De aanwezigheid van dat kleine wezentje in de veiligheid van mijn buik. Ik kan het me zo voorstellen, vredig drijvend in het vruchtwater. Ik word overmand door emotie. Het is een signaal om me moed te geven, denk ik.

“Ik ben hier ook, mama. Je bent niet alleen.”

Ik voel me plots gelukkig, radioactieve wolk of niet. Ik ben niet alleen. In mij is er een andere aanwezigheid, iemand die op mij rekt, iemand die de versmelting is van Roger en mij, die deel van mij zal blijven. Mijn borstkas zwelt, mijn hart loopt vol.

“Voel eens aan mijn buik! Hier! Voel eens! Ik voelde iets bewegen... de baby stamp... Voel dan...”

Mama en papa leggen een hand op mijn buik. *Hun eerste kleinkind!* Ze zijn zo blij voor mij, maar ook voor zichzelf. Het wonder van het nieuwe leven.

“Oh ja, ik voel het ook. Ik denk een voetje! Opnieuw! Oh! Hier... voel dan! Het is een stampertje...”

We lachen en huilen tegelijk, en ook papa is duidelijk overmand door emotie — zijn ogen zijn vochtig.

Voor het eerst wordt het echt concreet: de familie wordt uitgebreid, ik word mama en zij worden grootouders. Het kind is nu al deel van onze familie.

“Hoe willen jullie genoemd worden?”

“Wat bedoel je?”

“Awel, worden jullie oma en opa of bomma en boppa, of wat hadden jullie in gedachten?”

De vraag overvalt hen, maar mama aarzelt niet:

“Ik wil ‘oma’ worden genoemd, zeker niet bomma... Dat vind ik zo oud.”

“Maar ik wil wel boppa worden, of liefst nog pépé...” lacht papa, de kwade blikken van ‘oma’ negerend.

“*Vivan bomma, pattaaten met saucissen,*” zingt hij er meteen plagend achteraan. Mama kan er niet mee lachen.

“En hoe wil jij genoemd worden? Mama of iets anders?”

“Dat hebben Roger en ik al van in het begin besproken, ik word zoals voor onze poezen ‘mami’ en hij ‘dada’.”

Ik lach een beetje beschaamd.

“Oh, maar *mami* is mooi, vind ik.”

Papa knikt meteen instemmend. Mama twijfelt maar geeft toe: “Het klinkt wel lief...”

“Kom, we gaan straks naar Nieuwpoort om te winkelen. Dan kunnen we eens kijken of we kledjes vinden voor pasgeborenen.”

“Ah ja, goed idee, dan neem ik mijn schilderspullen mee en kan ik aan de haven nog wat gaan schilderen.”

Eén van papa’s geliefkoosde thema’s als hobbyschilder zijn de vissersboten die aangemeerd liggen aan de vismijn in Nieuwpoort.

Ineens zijn we allen uitgelaten en vol goede moed.

“Ja, ga jij intussen maar schilderen. Da’s een goed idee — dan zijn wij in ieder geval gerust. Eerst een boterham eten. Gij moet nu voor twee eten. Dat kindje moet goed kunnen groeien.”

Mama’s stem trilt. Ze is nog even geëmotioneerd als ik en verdwijnt snel in de keuken.

Yoga aan zee

Telefoneren

Ik ben terug van de zee. Alleen. De toekomstige vader zit twintigduizend kilometer verderop. Het beeld van ons samen, wachtend op dit kind, blijft aan me trekken.

's Avonds smeer ik mijn buik in met olie tegen de striemen. Ik koop een wiegje bij IKEA en zet het met moeite in mijn eentje in elkaar. Ik blader door fotoboeken over zwangerschap en wacht in de gang van de gynaecoloog. Altijd alleen.

Na enkele weken — met slechts één kort telefoontje uit Jakarta — komen de eerste brieven van Roger aan. Zelf stuur ik meerdere brieven per week, maar ik heb geen idee hoe lang die onderweg zijn en of ze zelfs toekomen.

Roger schrijft dat hij samen met zijn EU-collega, Rigo Meylemans, gesetteld is in een nieuw huis in Jalan Lumajang (Jakarta, Menteng) en dat ze eindelijk telefoon hebben. Aan het einde van de brief staat een telefoonnummer van dertien cijfers, slordig neergekrabbeld.

Ik denk niet na over het tijdsverschil, maar loop meteen naar de telefoon en druk elk cijfer met bevende vinger. Het lijkt alsof ik tussen elk cijfer het geknars van miljoenen verbindingen hoor. Mijn hart klopt in mijn keel. Ergens ver weg, in een huiskamer in Jakarta, rinkelt er nu een telefoon. Het is pure magie.

De hoorn wordt opgenomen aan de andere kant van de wereld en ik hoor Rogers diepe, warme stem:

"This is Roger. Who is on the line?"

Bij het horen van zijn stem barst ik in tranen uit.

"Ik ben het... de Slut," snik ik.

Het lijkt een wonder dat we ondanks die enorme afstand opnieuw met elkaar kunnen praten.

"Oh Slut, eindelijk! Ik hoopte al dat je mijn brief gekregen had. Wat ben ik content om je te horen! Hoe is het met jou en met de buik?"

"Alles goed hier," snotter ik. "Elke dag voel ik de baby bewegen. Het is spannend... Maar ik mis u zo..."

"Ik mis u ook. 't Is hier zo allenig zonder u... Niemand die mij opwacht

‘s avonds... Ik heb hier veel stress van ‘t werk, want er loopt vanalles fout voor de opening in september. Die Indonesiërs... Het is hier toch heel anders zakendoen dan bij ons...”

Hij vertelt me kort over de problemen bij de opstart van de Indonesian European University (IEU). Ik luister vooral naar zijn stem en zuig de klank in mij op. Het lijkt eeuwen dat ik hem niet meer gehoord heb.

We willen uren praten, maar telefoneren is duur. De laatste maanden van de zwangerschap besteed ik bijna mijn volledig maandloon aan de telefoonrekening: dertigduizend frank voor twee maanden! Internet en wifi bestaan nog niet. De enige manier om te communiceren is telefoneren of brieven schrijven. Alleen in onze brieven kunnen we langer uitweiden over onze dagelijkse bezigheden en onze emoties. Maar die brieven zijn lang onderweg. Sommige lijken zelfs verloren te gaan. Zo raken we de tel kwijt over wat we al wel of niet verteld hebben in telefoongesprekken of eerdere brieven.

Om de verdomde eenzaamheid toch een uitlaatklep te geven, en dat op een budgetvriendelijke manier, spreken we af dat ik de telefoon elke avond om 6 uur (11 uur ‘s avonds in Jakarta) drie keer laat rinkelen.

“Slutteke, zo weet ik dat jij aan mij denkt. En dan denk ik ook aan u. Dan kijken we tegelijk naar de maan, jij in Deurne en ik in Jakarta, en dan zijn we toch een beetje samen. Ge weet dat de maan hier in Jakarta op zijn kop staat, hé!”

Soms kan Roger het niet laten: wanneer de telefoon rinkelt neemt hij toch op om even mijn stem te horen. Het is moeilijk. Ook voor hem. Hij mist al die bijzondere momenten van de zwangerschap. We zijn elk in verwachting, maar in onze eigen wereld. Ik voel het kind in mij schoppen, zie mijn buik groeien en bewegen. Het kind is tastbaar in mijn lijf. Voor Roger blijft het abstract; hij wordt vader maar ervaart er niets van.

Ondertussen heeft hij ook veel kopzorgen: begin september is de opening van de Indonesian European University (IEU) en hij bereidt een openingsceremonie voor waar alle betrokken notabelen, ingeschreven studenten en nieuwe lesgevers zullen worden gehuldigd.

Er is een strikte deadline, en alles wat kan fout lopen, loopt fout. Ik moet midden september bevallen. De eindmeet voor onze beide projecten ligt maar twee weken uit elkaar. Dat geeft extra stress.

“Slut, maak u geen zorgen. Na de opening heb ik alleen nog oog voor u en onze Lewie!”

Roger zal een week na de opening en een week voor mijn uitgerekende datum terugvliegen om bij de bevalling te zijn. Het is spannend. De timing hangt aan elkaar van onzekerheden. Wat als ik vroeger beval?

Ik volg met argusogen elke verandering in mijn lichaam, maar alles lijkt normaal en volgens de planning. De zwangerschap verloopt zoals in de boekjes; geen enkele aanwijzing dat de geboorte vroeger zal plaatsvinden.

"Hallo boebel..."